

De vissers blijven voorlopig vissen op het Albertmeer, wachtend op de olie „die ons allen werk zal geven”. Foto Reuters

Nog geen hoeren, dus kan de olievondst wel eens tegenvallen

Er is olie gevonden in Oeganda. De president juicht: armoe is verleden tijd. Maar er is ook scepsis. Zo is het bewuste gebied rond het Albertmeer niet veilig. En olieland Nigeria strekt niet tot voorbeeld.

Door onze correspondent
KOERT LINDIJER

Bewoners rond het Albertmeer, een van de grote Afrikaanse meren, zien soms de olie naar boven sijpelen. En vissers op het meer nemen gasbellen waar. „Daar beneden liggen de olievelden”, wijst Hans Meijers van het Britse oliebedrijf Tullow naar de darterende gazellen en boze buffels in de slenk bij het meer. In de Oegandese olie-industrie en onder politici leven heel hoge verwachtingen. „Het is de grootste olievondst in twintig jaar op het vasteland van Afrika bezuiden de Sahara”, zegt Meijers.

Oeganda staat een grondige transitie te wachten. Sinds 2006 wordt er in de 500 kilometer lange en 45 kilometer brede scheur in de aarde rond het Albertmeer ruwe olie ontdekt. „We hebben al meer dan een half miljard vaten aan reserves gevonden en mogelijk tegen het einde van het jaar één miljard. Oeganda zal met de productie jaarlijks twee miljard dollar kunnen verdienen en zijn inkomsten verdubbelen”, vertelt Brian Glover op het hoofdkantoor van Tullow in de hoofdstad

Kampala.

Een miljard vaten is een negende van de bewezen oliereserves van OPEC-lid Angola. Een euforische president Yoweri Museveni jubelde na de vondsten. „Oeganda zal definitief afscheid nemen van ziektes, honger, armoede en afhankelijkheid van donorlanden. Olie wordt geen vloek, maar zegen voor Oeganda”.

Er bestaat ook twijfel. Op een openbare hoorzitting in het museum van Kampala zet Henry Aryamanya van de *National Environment Management Authority* de toon met zijn opmerking: „De veranderingen in Oeganda staan voor de deur, de enige vraag is hoe we er mee omspringen”. Studenten in de zaal willen meer weten. „Het Albertmeer en omgeving kennen een grote biodiversiteit. Komt de natuur niet in gevaar?” vraagt één van hen. „De oliewinning in Nigeria liep op een ramp uit, maar dat betekent niet dat Oeganda zal falen. We nemen voorzorgsmaatregelen om de natuur te beschermen”, antwoordt Aryamanya.

Aan goede intenties geen gebrek. Oegandese ambtenaren gingen kijken in Nigeria en leerden van de olie-industrie in Noorwegen. Maar heeft Oeganda de capaciteit om de valkuilen te omzeilen? Olierijke Afrikaanse staten groeien doorgaans langzamer, ze worden autoritairder bestuurd en leiden onder burgerstrijd en corruptie.

De econoom Paul Collier van de universiteit van Oxford berekende in 2003 dat oliestaten 23 procent olien hebben in een burgeroorlog verzeild te raken, landen zonder olie 0,5 procent. Olie brengt meer

doem dan verlossing. De gigantische inkomsten door ontginning druppelen niet door naar de armen. De rijken beginnen een moordende concurrentie, ambtenarenapparaat en leger raken betrokken bij corruptie en sectoren als landbouw en visserij verliezen

hun rendabiliteit.

Adebe Selassie, vertegenwoordiger van het Internationale Monetair Fonds (IMF) in Kampala, uit zich redelijk optimistisch. „Oeganda is na twintig jaar van forse groei volwassen genoeg geworden om met de aanstaande financiële

Het Britse oliebedrijf Tullow installeert een boortoren bij het Albertmeer. Foto Reuters

hausse om te gaan. Maar niet al het goede beleid wordt uitgevoerd en er bestaat nog onvoldoende openheid”.

In de Oegandese politiek opereren louche patronagenetwerken, veelal rond de presidentiële familie, maar er zijn ook oplettende

parlementaire commissies en een vrije pers. Een westerse diplomaat: „We zullen zien of het patronagesysteem sterker blijkt dan de politiek correcte regels. Het antwoord is aan de politieke klasse van Oeganda.”

Parlements lid Stephen Adyeeri van een kiesdistrict bij het Albertmeer neemt het woord op de hoorzitting. „Vlak bij het graf van mijn voorvaders zette een oliebedrijf bij een proefboring een gaswolk in brand”, klaagt hij. „Als de regering en de oliewerkers niet naar mijn kiezers luisteren, zal mijn woongebied onder de olie lijden. Wat kan een milieuambtenaar uitspreken als hij nog geen fiets bezit om op inspectie te gaan?”

Hans Meyers van Tullow, dat net als bedrijven als Heritage Oil (gevestigd op Jersey), Neptune (Singapore) en Dominion (Bermuda) naar de Oegandese olie boort, staat bij een boorput omringd door wrattenzwijnen en waterbokken. De olie ligt onder akkers, wildreservaten en rondom de beroemde Murchisonwatervallen van de Nijl. De rivier stroomt vanaf het Victoriameer via Lake Albert door naar Soedan en Egypte. „Een olielek zou een ramp voor Oeganda en mijn bedrijf betekenen”, zegt hij. „De olie-industrie heeft geleerd van het schrikbeeld in de Nigerdelta, het schrikbeeld kan samengaan met een fantastisch landschap.”

Bij de oliepompen op de savanne schuilen regerings soldaten achter bosjes. Het Gebied van de Grote Meren behoort tot de meest instabiele regio's van het continent. Een militaire adviseur van een westerse ambassade betwijfelt of

de oliewinning volgend jaar van start kan gaan. „Het gebied is nog te onveilig voor oliewinning”, voorspelt hij. „Er is ook olie aan de Congolese kant maar de regering daar loopt ver achter in de exploratie. Oeganda wil op *fiftyfifty* basis met Congo ontginnen maar Congo vermoedt dat er meer olie aan zijn kant zit.”

De ligging van de grens is omstreken. Twee jaar geleden hadden er schermutselingen plaats tussen Oegandese en Congolese militairen, waarbij een Britse oliewerker omkwam. „Oeganda vreesde de chaos in Congo. Als het niet tot afspraken komt tussen beide landen over gemeenschappelijke ontwikkeling heeft Oeganda een plan B. Daarvoor steunt het in de regio Ituri een Congolese rebellen groep van kolonel Shariff, om als buffer te fungeren aan de grens”.

Het zal zo'n vaart niet lopen met de oliewinning, voorspelt een Afrikaanse econoom in Kampala die anoniem wil blijven. Hij wil eerst meer informatie over de omvang van de olievoorraden en hoe deze zullen worden verwerkt. Er is nog geen besluit gevallen of de olie lokaal wordt verwerkt in een te bouwen raffinaderij of door een nog aan te leggen 1.300 kilometer lange pijplijn naar de Keniaanse havenstad Mombasa gaat stromen. „Er is zorg geboden, anders gaan politici het te verwachten geld nu al uitgeven”, zegt de econoom. President Museveni heeft volgens hem dringend geld nodig om de verkiezingen in 2011 te kunnen winnen.

Ook Hans Meyers waarschuwt

Invloed recessie

De mondiale recessie betekent voor Oeganda dat er minder geld uit het buitenland binnenkomt: minder buitenlandse investeringen en minder overboekingen van Oegandese naar huis. Dat zei begin deze maand de Oegandese minister van Financiën in de hoofdstad Kampala. De Oegandese regering heeft haar economische verwachtingen daarom bijgesteld. De Oegandese economie zou dit gebroken begrotingsjaar geen 8,1 procent groeien, zoals in juni vorig jaar nog werd verspeld, maar 6,2 procent. En in begrotingsjaar 2009/2010 zou de economisch groei 6,1 procent bedragen. In 2007/2008 groeide de economie van Oeganda met 8,9 procent. (Bron: The New Vision, Kampala)

voor te hoge verwachtingen. „Sommige boertjes vertellen ons landbouw te willen opgeven nu er olie is gevonden”.

In het vissersgehucht van dorps-hoofd Henry Isumba langs het Albertmeer zijn nog geen hoeren en andere werkzoekenden op de olie afgekomen. „Wij blijven voorlopig vissen”, zegt Henry Isumba in zijn rieten huisje. „Daarna zal Tullow ons allen werk geven. En voor ons een weg aanleggen, zodat we voortaan gemakkelijk onze burens in omliggende dorpen kunnen bezoeken.”